

BÖLÜM 6

BAŞ VE BOYUN MUAYENESİ

Nadiye BARIŞ EREN¹

Giriş

Baş ve boyun muayenesi, vücutta bu bölgelerde yer alan anatomik yapıların değerlendirilmesini kapsar. Bu doğrultuda baş, yüz, ağız, farenks, gözler, kulaklar, burun ve boyun muayenesi yapılır (1). Uygulama öncesi hemşire ve ebelerin uygulamaya yönelik yeterli bilgi ve donanıma sahip olmaları gerekir (2-7). Fizik muayeneyi yapan kişi baş ve boyun muayenesi sırasında inspeksiyon, palpasyon, oskültasyon ve olfaksiyon yöntemlerini kullanır (1, 8). Bu sayede varolan sorunlar belirlenir ve objektif veriler toplanır (2, 9). Fizik muayeneden elde edilen veriler ile bireyin mevcut durumu tanımlanır ve bireye özgü hemşirelik tanısı konulur (10). Bu verilerin eksiksiz ve doğru bir şekilde sistem sistem toplanması hemşirelik sürecinin sağlıklı bir şekilde ilerlemesi için de oldukça önemlidir.

1. Baş ve Yüz

Bireye yakın mesafede baş bölgesi yapı, simetri, boyut yönünden değerlendirilir. Başta herhangi bir kitle, şişlik gibi anormal bir bulgunun olup olmadığı parmak uçları ile dairesel hareketlerle kontrol edilir. Saçlı deri hijyen yönünden de değerlendirilir. Ardından fizik muayene yüz bölgesi ile devam eder. Yüz hatlarının simetrik olup olmadığı, kaşlar, gözler, burun, ağız ve kulakların orantılı olup olmadığı kontrol edilir. Davranışlar ile yüz ifadesinin uyumu incelenir (1).

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Tarsus Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, nbariseren@tarsus.edu.tr
ORCID iD: 0000-0002-1935-244X

Tablo 7. Boyuna ait anormal bulgular ve etiyolojileri (DEVAMI)

	Anormal bulgular	Etiyolojisi
 Boyun venlerinde dolgunluk (19)	Yatağın başı 30-45 iken hastanın boyun ven dolgunluğunun 3 cm'den fazla olması	Sağ kalp yetmezliği, triküspit darlığına bağlı
Trakeal sapma	Trakeada kollabe olan akciğer lobunun tersi tarafına yönelme	Tansiyon pnömotoraksa bağlı

Baş ve boyun muayenesi, fizik muayene becerileri arasında ilk sırada gelmektedir. Bu becerilere ait bilgilerin uygulamalarla pekişmesi ve fizik muayenenin eksiksiz olarak yapılması önemlidir. Bu ancak bireyde muayene sırasında gözden kaçan en küçük bir ayrıntının dahi tedavi ve bakım süreçlerinde büyük rol oynayabileceği konusunda farkındalığın artması ile mümkün olabilir. Dolayısıyla fizik muayene becerisinin önemini kavrayan kişi, bu beceriyi uygulamak isteyecek ve bu konuda girişimde bulunacaktır. Diğer yandan bu becerilerin öğrencilere kazandırılmasında mesleki eğitim sürecinde eğiticilerin ve klinikte çalışanların rol model olması gerekir.

KAYNAKÇA

1. Görgülü RS. (2014). *Hemşireler İçin Fiziksel Muayene Yöntemleri*. 1. Baskı. İstanbul: İstanbul Tıp Kitabevi; 2014. p. 69- 111.
2. Lyn SL. The role of the physical examination in clinical assessment: a useful skill for professional nursing. *Pflege*. 2007; 20(4), 185-190. DOI: 10.1024/1012-5302.20.4.185
3. Çevik B, Uğurlu Z, Akyüz E, et al. Hemşirelerin Fiziksel Değerlendirme Becerileri ve Uygulamaya İlişkin Görüşleri. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*. 2018; 5(1): 39-48.
4. Kızıl H, Altıntop İ, Akyol YE. Hemşirelerin Bireyselleştirilmiş Bakımda Fiziksel Muayene Yöntemlerini Kullanma Durumlarının İncelenmesi. *Yoğun Bakım Hemşireliği Dergisi*. 2019; 23(3), 131-139.

5. Çalışkan N, Doğan N, Cihan Erdoğan B, et al. Hemşirelerin ve Hemşirelik Öğrencilerinin Fiziksel Değerlendirme Becerilerini Kullanma Durumları: Karşılaştırmalı Bir Çalışma. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*. 2020; 7(3): 206-214.
6. Şahan D, Gezer N. Hemşirelik Öğrencilerinin Fizik Muayeneye Yönelik Deneyimleri: Nitel Bir Çalışma. *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2021; 12(1):108-117.
7. Weber JR, Kelley JH. *Health Assessment in Nursing*. Fifth Edition. Lippincott Williams & Wilkins; 2013.
8. Cebeci F. Baş-Boyun Değerlendirilmesi ve Klinik Karar Verme. Eti Aslan F. (Ed) *Sağlığın Değerlendirilmesi* içinde. Ankara: Akademisyen Tıp Kitabevi; 2017.p. 309-339.
9. Korkmaz Doğdu A, Arıkan F, Kol E. "Physical Examination Skills Used by Nursing Students and Determination the Barriers Encountered in the Use of These Skills", *Journal of Education and Research in Nursing*, 2021; 18(3), 335-340.
10. Basit G. "Bakımın rehberi: Hemşirelik süreci", *Genel Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2020; 2(2), 77-90.
11. Enç N. (Ed.). *Sağlık Tanılaması ve Fiziksel Muayene*. İstanbul: Nobel Tıp Kitabevleri; 2015.
12. Kan S. Baş boyun muayenesi. Pirgon Ö. (Ed.). *Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi Fizik Muayene Kitabı* içinde. S.D.Ü. Kitabevi; 2019. p. 179-185.
13. <https://www.lkcpharma.com/en/blog/about-melasma/> Erişim Tarihi:11.08.2023
14. <https://www.prevention.com/health/health-conditions/a20123786/scalp-psoriasis/> Erişim Tarihi:13.08.2023
15. Durcan L, O'Dwyer T, Petri M. Management strategies and future directions for systemic lupus erythematosus in adults. *The Lancet*. 2019; 393(10188), 2332-2343. DOI: 10.1016/S0140-6736(19)30237-5
16. <https://wellcomecollection.org/works/vhzipqha4> Erişim Tarihi:12.08.2023
17. Fraser LA, Van Uum S. Work-up for Cushing syndrome. *Canadian Medical Association Journal*. 2010; 182(6), 584-587. <https://doi.org/10.1503/cmaj.090250>
18. <https://www.hellodox.com/tip/addison-disease/3414> Erişim Tarihi:10.08.2023
19. <https://teachmesurgery.com/examinations/misc/renal-system/> Erişim Tarihi:10.08.2023
20. Gish DS, Loynd RT, Melnick S, et al. Myxoedema coma: a forgotten presentation of extreme hypothyroidism. *Case Reports*. 2016; bcr2016216225. <http://dx.doi.org/10.1136/bcr-2016-216225>
21. <https://healthjade.net/hypomimia/> Erişim Tarihi:13.08.2023
22. <https://depositphotos.com/tr/photos/central-cyanosis.html> Erişim Tarihi:13.08.2023
23. <https://www.tusoder.org.tr/cocuk-isciler-kursun-zehirlenmesi/> Erişim Tarihi:12.08.2023
24. <https://mdperio.com/blog/how-to-know-if-you-have-gingivitis/> Erişim Tarihi:12.08.2023
25. https://jdas.in/viewimage.asp?img=JDentAlliedSci_2017_6_2_93_219973_f4.jpg Erişim Tarihi:13.08.2023
26. <https://www.medeguru.com/dental-care/tooth-conditions/leukoplakia.html> Erişim Tarihi:13.08.2023
27. <https://www.herpess.org.nz/Herpes-health-professionals/clinical-presentations-herpes-images> Erişim Tarihi:13.08.2023
28. <https://www.pcds.org.uk/clinical-guidance/addisons-disease> Erişim Tarihi:10.08.2023

29. <https://www.pcds.org.uk/clinical-guidance/addisons-disease> Erişim Tarihi:10.08.2023
30. Britannica, The Editors of Encyclopaedia. "tonsillitis". Encyclopedia Britannica, 22 Jun. 2023, <https://www.britannica.com/science/tonsillitis>. Accessed 13 August 2023.
31. Özer N, Karaman Özlü Z. Kulak Burun Boğaz Değerlendirilmesi ve Klinik Karar Verme. Eti Aslan F. (Ed.). *Sağlığın Değerlendirilmesi* içinde. Ankara: Akademisyen Tıp Kitabevi; 2017. p. 341-374.
32. [https://doktordanhaberler.com/burun-spekulumu/](https://doktordanh Haberler.com/burun-spekulumu/) Erişim Tarihi:08.08.2023
33. Swain SK, Choudhury J. Nasal foreign bodies in children – our experiences at a tertiary care teaching hospital in Eastern India. *Menoufia Medical Journal* [serial online] 2021 [cited 2023 Aug 13];34:740-4. DOI: 10.4103/mmj.mmj_299_20 Available from: <http://www.mmj.eg.net/text.asp?2021/34/2/740/319692>
34. <https://doctorstevenpark.com/5-deviated-septum-myths-busted> Erişim Tarihi:08.08.2023
35. Tiraset N, Poonyathalang A, Padungkiatsagul T, et al. Comparison of visual acuity measurement using three methods: standard ETDRS chart, near chart and a smartphone-based eye chart application. *Clinical Ophthalmology*. 2021; 859-869.
36. <http://www.itfnoroloji.org/norooftalmoloji/norooftalmoloji.htm> Erişim Tarihi:10.08.2023
37. <https://www.everett-hurite.com/blog/what-is-ptosis-and-how-is-it-caused> Erişim Tarihi:13.08.2023
38. <https://www.medicalnewstoday.com/articles/312403> Erişim Tarihi:13.08.2023
39. <https://www.nhs.uk/conditions/bulging-eyes/> Erişim Tarihi:10.08.2023
40. <https://fineartamerica.com/featured/otoscopy-examination-annabella-blueskys-science-photo-library.html?product=poster> Erişim Tarihi:10.08.2023
41. Brophy-Williams S, Jarosz K, Sommer J, et al. Preventative and medical treatment of ear disease in remote or resource-constrained environments. *The Journal of Laryngology & Otology*, 2019; 133(1), 59-72. DOI: 10.1017/S0022215119000057
42. <https://www.lecturio.com/concepts/hearing-loss/> Erişim Tarihi:13.08.2023
43. <https://www.drmasurkarsclinic.com/ear-discharge/> Erişim Tarihi:13.08.2023
44. Kekre M, Chakravarty S, Agarwal R. Foreign Bodies in Ear, Nose, Throat and Maxillofacial Region: A Study on Their Clinical Profile and Complications. *Indian Journal of Otolaryngology and Head & Neck Surgery*. 2022; 74(Suppl 3), 4483-4494. DOI: 10.1007/s12070-020-02233-w
45. <https://www.medistudents.com/osce-skills/respiratory-examination> Erişim Tarihi:08.08.2023
46. <https://fluoptics.com/en/what-is-a-normal-thyroid-size/> Erişim Tarihi:08.08.2023
47. <https://www.palomahealth.com/learn/goiter-causes-treatment> Erişim Tarihi:10.08.2023
48. <https://www.herpess.org.nz/Herpes-health-professionals/clinical-presentations-herpes-images> Erişim Tarihi:10.08.2023
49. Oleksii OT, Natalia OU, Ievgen IF, et al. Suppurative mastoid lymphadenitis mimicking mastoiditis: a case report. *Journal of the Korean Association of Oral and Maxillofacial Surgeons*. 2021; 47(5), 398-402. DOI: 10.5125/jkaoms.2021.47.5.398
50. <https://www.thomashosurgery.com/thyroid-nodules/> Erişim Tarihi:10.08.2023